

Nordmenns syn på Russland, russere og norsk ruslandspolitikk 2022 – 2024

Aadne Aasland og Marthe Handå Myhre
By- og regionforskningsinstituttet NIBR, OsloMet – storbyuniversitetet

NIBR-kortnotat 2024:3

ISSN 2703-8831 (Online)

- **Hva synes nordmenn om politikken Norge fører overfor Russland?**
- **I hvilken grad skiller nordmenn mellom det russiske regimet og 'vanlige' russere?**
- **Har det offisielle Russlands syn på krigen i Ukraina overhode noen støtte i den norske befolkningen?**

I desember 2022, ca. 8 måneder etter Russlands fullskalainvasjon av Ukraina, gjennomførte Respons Analyse på vegne av NIBR ved OsloMet en spørreundersøkelse om nordmenns holdninger til Russland, russere og norsk ruslandspolitikk. Denne ble gjentatt i august 2024. Her presenterer vi funn og ser spesielt på endringer i opinionen i denne perioden.

Undersøkelsene inngår som del av forskningsprosjektene RE:Barents og Proruss. I RE:Barents-prosjektet ser vi blant annet på hva nærhet til grensen har betydd og betyr for norsk-russisk samarbeid i Barentsregionen. Prosjektet Proruss gir kunnskap om hvordan Russland forfølger sine interesser overfor Norge og andre europeiske land. I dette NIBR-kortnotatet gir vi en kortfattet gjennomgang av resultatene fra de to spørreundersøkelsene.

Under oppsummerer vi hovedfunnene fra 2024 og observerte endringer i resultatene i spørreundersøkelsen fra 2024 sammenliknet med

de fra 2022. Deretter beskriver vi metoden for datainnsamlingen.

Så følger resultatene fra de to undersøkelsene i tabeller og figurer. Resultatene er inndelt i følgende undertema: 'Syn på norsk ruslandspolitikk og Norges forhold til Russland' (s. 5), 'Holdninger til russere, det russiske regimet og annet russisk' (s. 8), 'Krigen i Ukraina og følgene av denne' (s. 13) og 'Samsvar med holdningene til det offisielle Russland' (s. 16). Avslutningsvis presenterer vi en oversikt over respondentens selvrapporterte interesse for og tilknytning til Russland.

Hovedfunn 2024

Russland blir sett på som en stor trussel mot verdensfreden; mer enn 9 av 10 respondenter er enten helt enige (60%) eller delvis enige (34%) i dette. 84% (helt eller delvis enig) frykter russiske sabotasjeaksjoner i Norge. Da har vi ikke inkludert de henholdsvis 5% og 6% som svarte 'vet ikke' på disse to spørsmålene.. Det samme gjelder for presentasjonen av alle resultatene under.

Veldig få nordmenn mener Russland hadde legitime grunner til å gå til full krig mot Ukraina i 2022; hele 92% er helt uenige i at grunnene som ble gitt av Russland for å gå til krig var legitime. Det er stor oppslutning om sanksjonspolitikken; kun 9% ønsker å oppheve alle sanksjonene overfor Russland.

Det er sterk støtte til Ukraina i den pågående krigen. Et stort flertall mener vestlige land bør sende mer våpen til Ukraina (84% helt eller delvis enig), og tilsvarende er kun 13% helt eller delvis enig i at Norge bør slutte å sende våpen til Ukraina.

Videre er et stort flertall (84%) helt eller delvis uenige i at Ukraina bør avstå områder til Russland for å få en slutt på krigen. 22% sier seg helt eller delvis enig i at Ukraina ikke bør bli Nato-medlem, mens halvparten av befolkningen er helt uenig i den påstanden.

Mer enn 8 av 10 mener det er viktig at Norge har et godt naboforhold til Russland, men et stort flertall mener Russlands invasjon av Ukraina har ødelagt Norges forhold til Russland for flere generasjoner framover (82% helt eller delvis enig).

Det er samtidig ulike oppfatninger om hva som bør være følgene av at forholdet er ødelagt for Norges russlandspolitikk:

Nesten to av tre er imot å bryte de diplomatiske forbindelsene med Russland.

Et stort flertall (83%) sier seg helt eller delvis enig i at Norge bør forby anløp av russiske fiskefartøy i alle norske havner.

Flertallet, 6 av 10, mener Norge bør opprettholde folk-til-folk samarbeidet med Russland, mens et knapt flertall (55%) mener norske kommuner bør si opp sine vennskapsavtaler med russiske kommuner. På spørsmålene om folk-til-folk samarbeid og kommunale vennskapsavtaler var det imidlertid mange som var usikre da henholdsvis 32% og 20% svarte 'vet ikke'.

Det er ulike oppfatninger av geopolitiske spørsmål, men også her er relativt mange usikre og svarer 'vet ikke'. Mer enn en av tre er helt eller delvis enig i at Russland har sikkerhetsinteresser som vesten bør ta mer hensyn til (33% svarte 'vet ikke').

Én av ti er helt eller delvis enig i at Krymhalvøya er rettmessig russisk, men andelen som er usikre er høy; 31% av de spurte.

En knapp tredjedel er helt eller delvis enig i at USA er verre enn Russland når det gjelder brudd på folkeretten (28% svarte 'vet ikke').

Det store flertallet støtter imidlertid finsk og svensk Nato-medlemskap; kun 4% er uenig i at det er positivt at Finland og Sverige er blitt med i Nato, og her er det relativt få (7%) som svarer 'vet ikke'.

Nesten halvparten av respondentene mener at russere har kollektivt ansvar for det som skjer i Ukraina (18% helt enig; 30% delvis enig). Samtidig mener 58% (helt eller delvis enig) at det ikke er noen grunn til å være mistenksom overfor alle russere i Norge.

Når det gjelder russiske kulturuttrykk, er en tredjedel helt eller delvis enig i at vi i Norge ikke bør sette opp teaterstykker av russiske forfattere nå.

Et gjennomgående funn i undersøkelsen er at en betydelig andel (inntil en av tre for enkeltspørsmål) er usikre på hva de skal svare; denne andelen varierer mye mellom de ulike spørsmålene (se under hver av figurene for detaljer).

Endringer 2022 – 2024

Det er stor grad av stabilitet i holdningene til nordmenn når vi sammenlikner funnene fra undersøkelsene i 2022 og 2024.

De viktigste endringene er de følgende:

Det uttrykkes i 2024 noe større mistenksomhet overfor russere i Norge. Mens 67% var helt eller delvis enig i at det ikke er grunn til å være mis-tenksom overfor alle russere i Norge i 2022, var tilsvarende andel 58% i 2024.

Videre mener flere i 2024 (48%) at russere har kollektivt ansvar for det som skjer i Ukraina, mens tilsvarende andel var 39% i 2022.

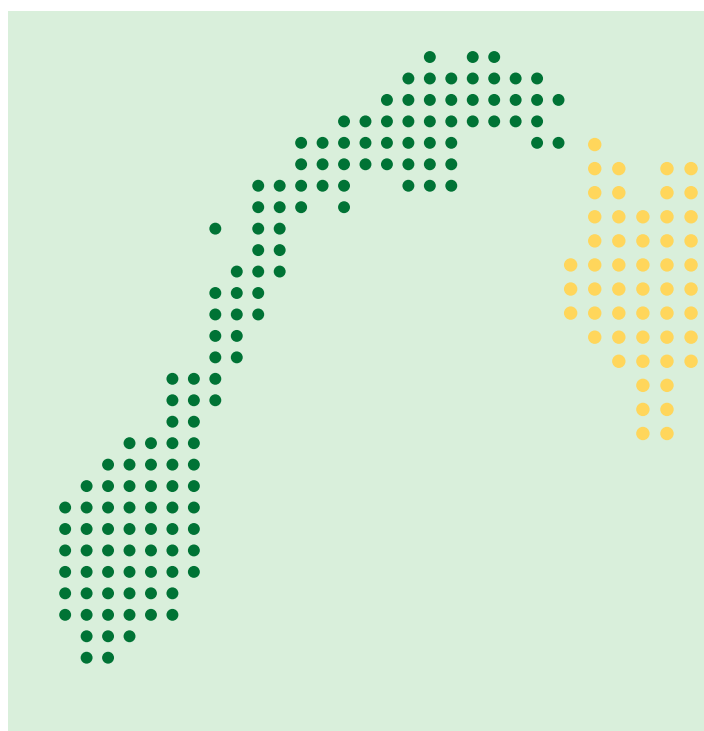
Flere mener norske kommuner bør si opp sine vennskapsavtaler med russiske kommuner (55% i 2024 mot 46% i 2022).

Noen færre mener Norge bør gi asyl til russere som flykter fra mobilisering til krigen i Ukraina (23% var helt eller delvis uenige i 2022, en andel som har steget til 31% i 2024). Her var det også en økning fra 10% til 17% på de som svare 'vet ikke'.

Mens andelen som i 2022 var helt uenig i at Ukraina bør avstå områder til Russland for å få en slutt på krigen var på 72%, er denne sunket til 60% i 2024. Andelen helt eller delvis enige har økt fra 11% til 17%. Her var det også en økning i de som svarte 'vet ikke' fra 10% til 19%.

Andelen som er helt eller delvis enig i at USA er verre enn Russland når det gjelder brudd på folkeretten har økt fra 25% til 31%

For øvrige spørsmål er det kun mindre forskjyninger, da gjerne ved at folk har beveget seg fra helt til delvis enig/uenig eller motsatt. De fleste av disse endringene er for øvrig så små at de ikke er statistisk signifikante. Det er imidlertid gjen-

• nomgående noe økning i antallet som svarer 'vet ikke'.

• Når det gjelder bakgrunnsvariabler, der vi blant har spurt om ulike former for tilknytning til og interesse for Russland, ser vi noen små endringer.

• Andelen som sier de er svært eller ganske inter-essert i Russland og russiske forhold har gått noe ned, fra 63% i 2022 til 54% i 2024. Noen færre sier også at de i stor grad følger med på nyheter om Russland (28% i 2022 mot 21% i 2024).

• Se tabellene bakerst i notatet for oversikt over bakgrunnsvariablene.

• I vår videre forskning vil vi gjøre analyser der vi ser på hva bakgrunnsfaktorer som alder, kjønn, utdanning, økonomiske ressurser, landsdel, politiske holdninger – samt interesse for og tilknytning til Russland – betyr for svarene respondentene gir.

• Følg med på Re-Barents-prosjektets hjemmeside for publikasjoner: uni.oslomet.no/rebarents

Data og metode

Data ble samlet inn i form av to spørreundersøkelser som ble gjennomført av Respons Analyse på vegne av NIBR i desember 2022 og gjentatt i august 2024. Respons har etablert et eget representativt webpanel for gjennomføring av slike undersøkelser, og fra dette panelet ble tilfeldige respondenter trukket ut.

For å kunne gjøre selvstendige analyser av befolkningen i Nord-Norge (Nordland, Troms og Finnmark) økte vi antallet der til drøyt 300 personer i begge undersøkelsene. Vi har vektet dataene for å utligne denne skjevheten. Til sammen har henholdsvis 1165 (i 2022) og 1348 (i 2024) personer deltatt i undersøkelsen.

I begge undersøkelsene har vi i tillegg vektet for små skjevheter i utvalget med hensyn til kjønn og alder.

I spørreundersøkelsene brukte vi spørsmålsbatterier med 28 utsagn som respondentene kunne erklære seg helt enig, delvis enig, delvis uenig eller helt uenig i, samt at de kunne svare 'vet ikke'. To av spørsmålene som ble stilt i 2022 var ikke lenger like aktuelle, og de ble byttet ut med to nye spørsmål. Spørsmålet om finsk og svensk Nato-medlemskap ble oppdatert. I tillegg har vi med bakgrunnsopplysninger om respondentenes interesse for Russland, hvorvidt de har vært i Russland, og om de har russisk familie og venner, som vi antok ville kunne påvirke holdninger omkring denne tematikken.

Kontakt

Aadne Aasland

Forsker

E-post: aadnea@oslomet.no

Mobil: +47 959 37 270

Marthe Handå Myhre

Forsker

E-post: martheha@oslomet.no

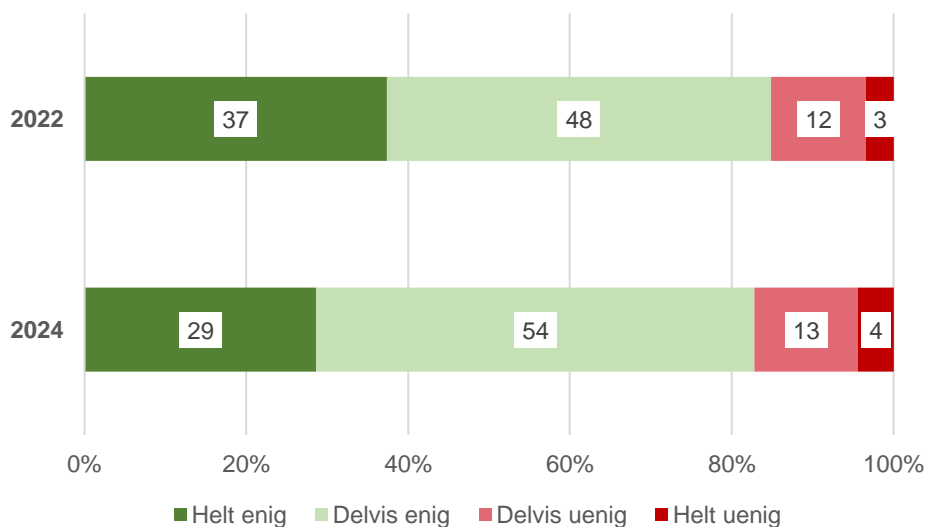
Mobil: +47 957 96 608

Resultater i tabeller og figurer

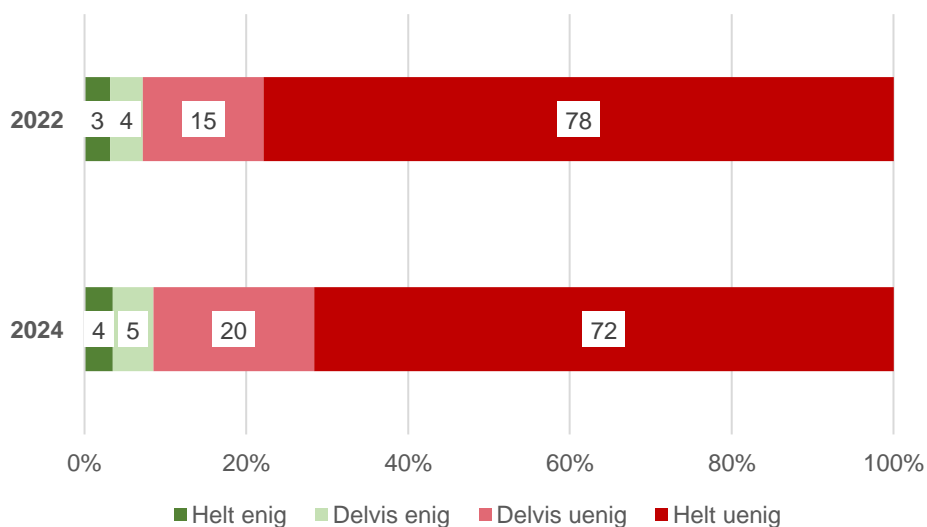
Syn på norsk russlandspolitikk og Norges forhold til Russland

«Det er viktig å ha et godt naboforhold til Russland» (%) (N=1165/1348).

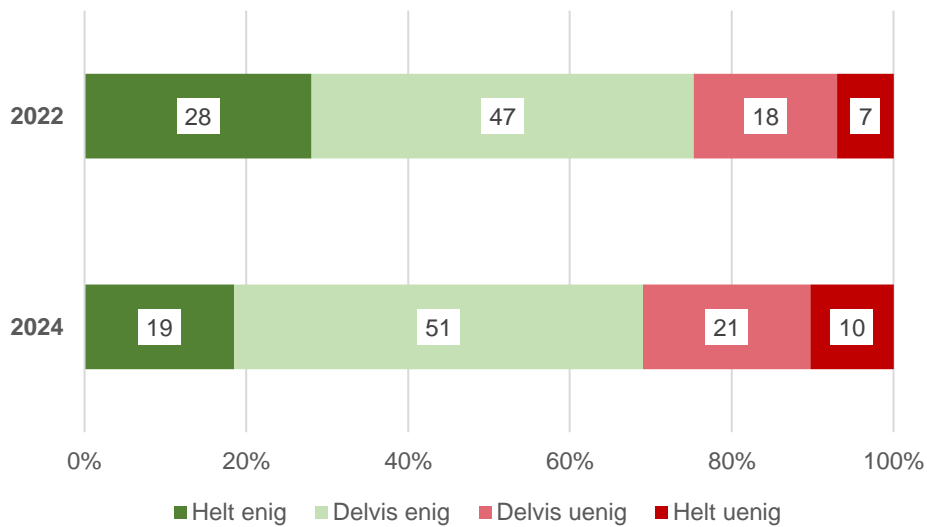
De som svarte 'vet ikke' (4% i 2022; 7% i 2024) er ikke tatt med i figuren.

«Norge bør oppheve alle sanksjonene overfor Russland» (%) (N=1165/1348).

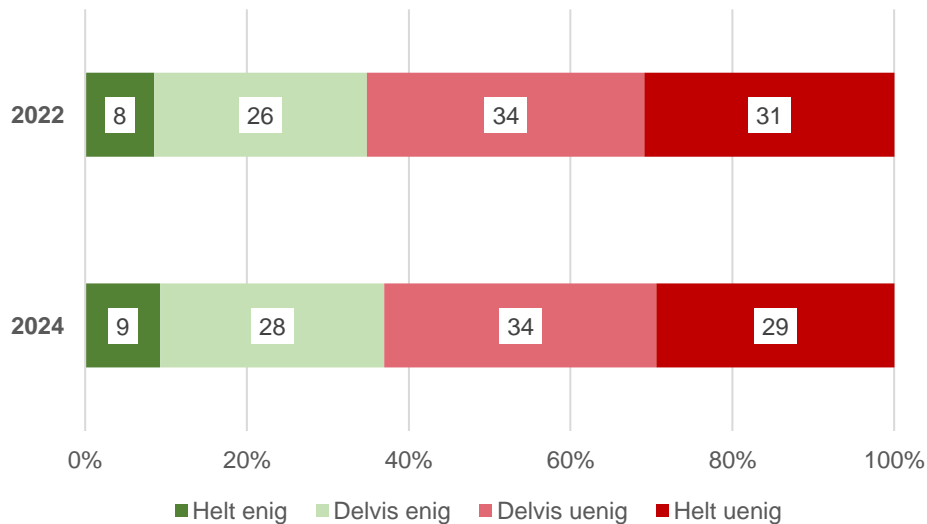
De som svarte 'vet ikke' (8% i 2022; 10% i 2024) er ikke tatt med i figuren.

«Norge bør opprettholde folk-til-folk samarbeid med Russland» (%) (N=1165/1348).

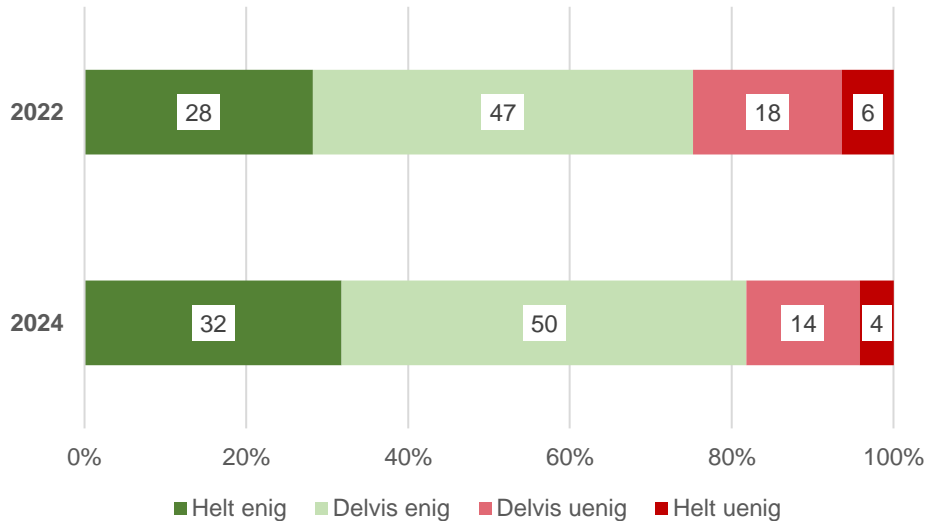
De som svarte 'vet ikke' (28% i 2022; 32% i 2024) er ikke tatt med i figuren

«Norge bør bryte de diplomatiske forbindelsene med Russland» (%) (N=1165/1348).

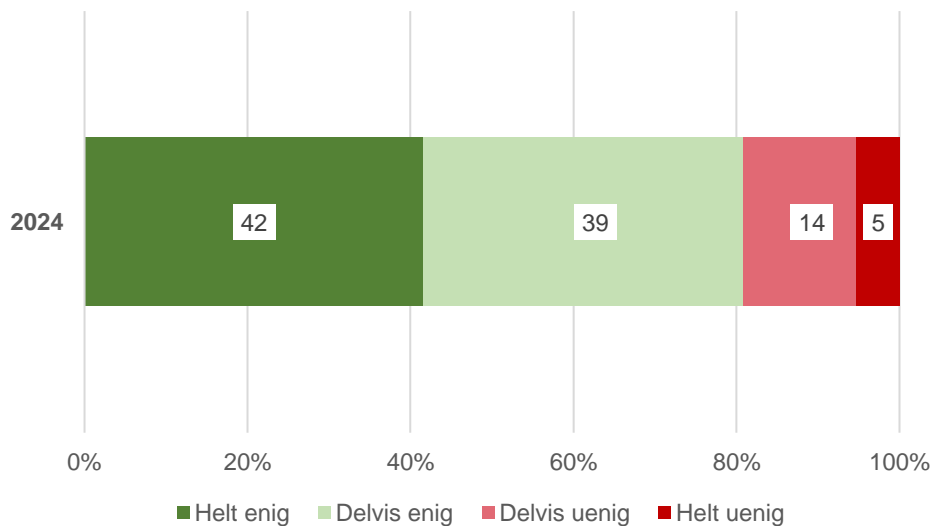
De som svarte 'vet ikke' (12% i 2022; 15% i 2024) er ikke tatt med i figuren.

«Russlands invasjon av Ukraina har ødelagt Norges forhold til Russland for flere generasjoner framover» (%) (N=1165/1348).

De som svarte 'vet ikke' (8% i 2022; 9% i 2024) er ikke tatt med i figuren.

«Norge bør forby anløp av russiske fiskeskip i alle norske havner» (%) (N=1348).

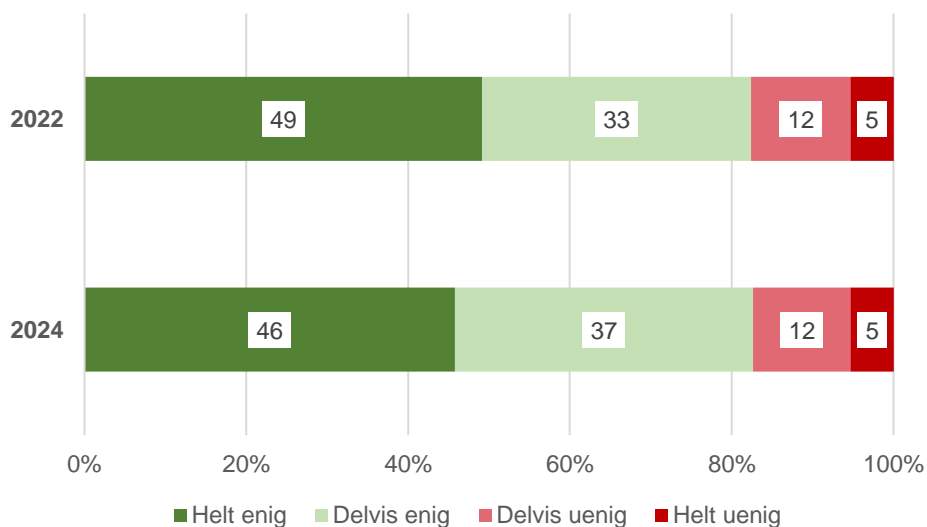

De som svarte 'vet ikke' (13%) er ikke tatt med i figuren.

Spørsmålet ble ikke stilt i 2022.

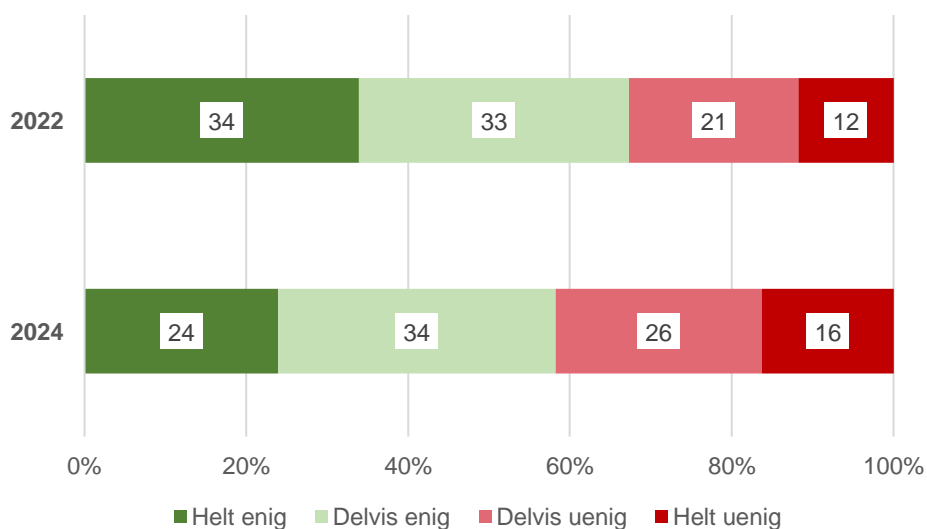
Holdninger til russere, det russiske regimet og annet russisk

«Russere i Norge bør vise at de tar tydelig avstand fra Putin og det russiske regimet» (%)
(N=1165/1348).

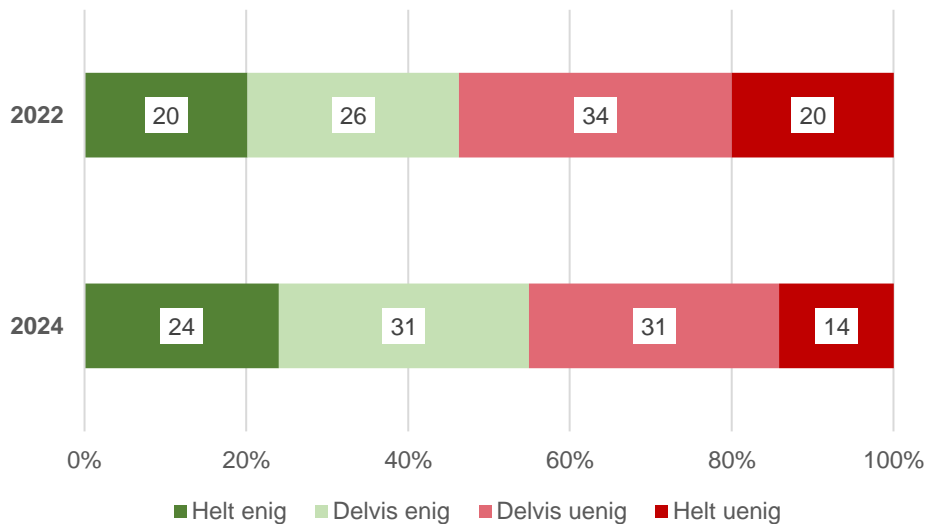
De som svarte 'vet ikke' (7% i 2022; 11% i 2024) er ikke tatt med i figuren.

«Det er ingen grunn til å være mistenksom overfor alle russere i Norge» (%)
(N=1165/1348).

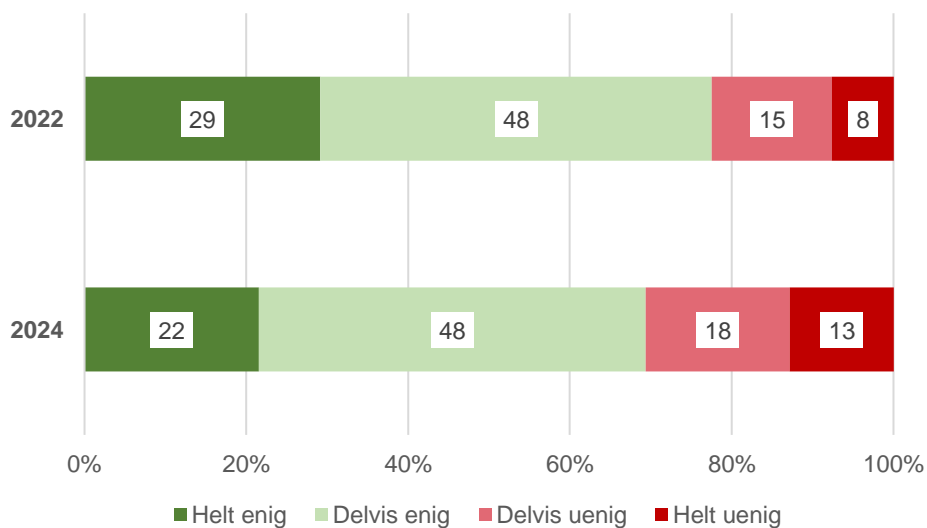
De som svarte 'vet ikke' (3% i 2022; 5% i 2024) er ikke tatt med i figuren.

**«Norske kommuner bør si opp sine vennskapsavtaler med russiske kommuner» (%)
(N=1165/1348).**

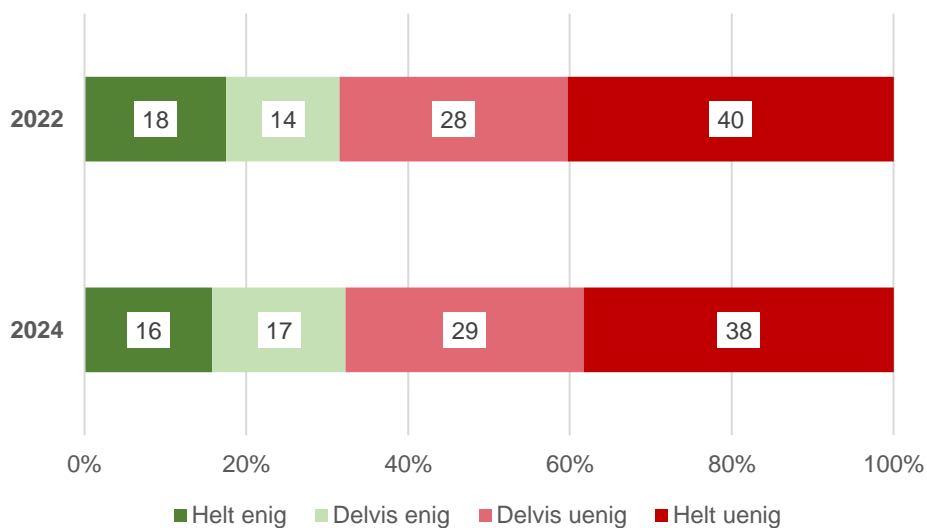
De som svarte 'vet ikke' (16% i 2022; 20% i 2024) er ikke tatt med i figuren.

**«Norge bør gi asyl til russere som flykter fra mobilisering til krigen i Ukraina» (%)
(N=1165/1348).**

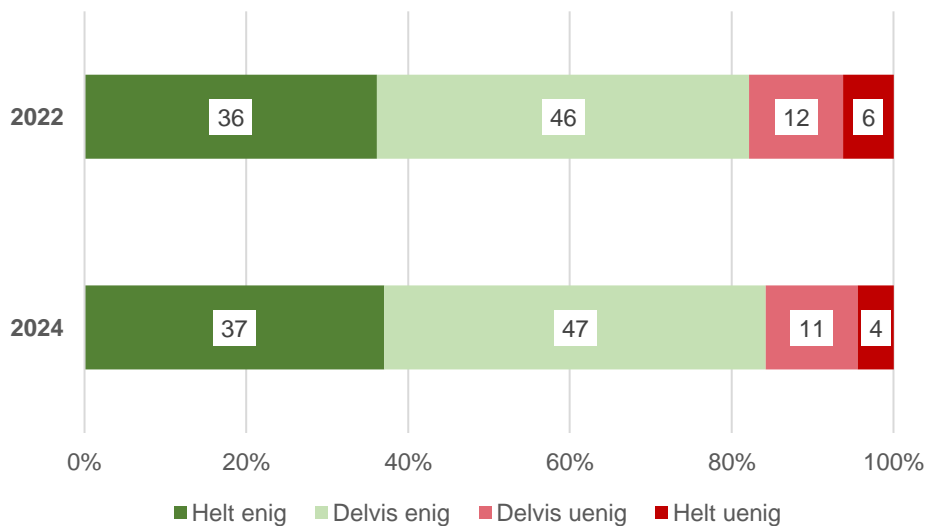
De som svarte 'vet ikke' (10% i 2022; 17% i 2024) er ikke tatt med i figuren.

«I Norge bør vi ikke sette opp teaterstykker av russiske forfattere nå» (%) (N=1165/1348).

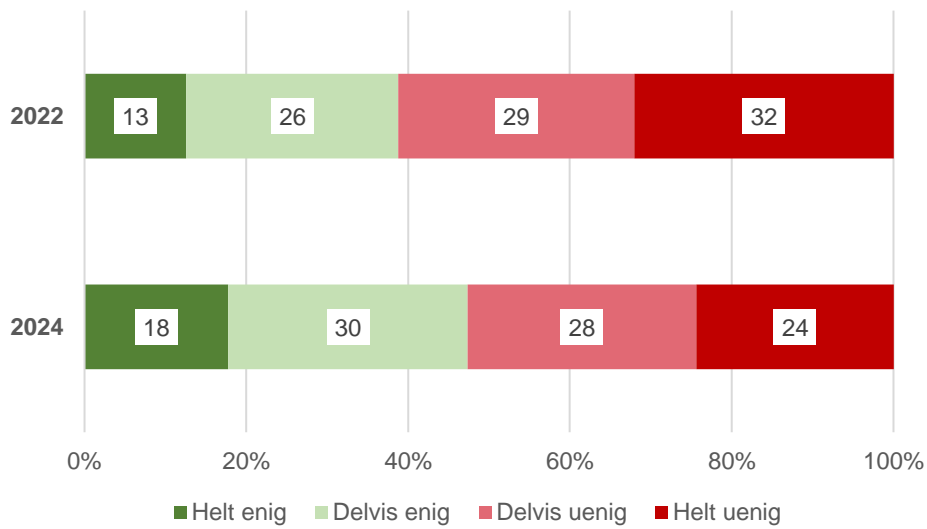
De som svarte 'vet ikke' (11% i 2022; 14% i 2024) er ikke tatt med i figuren.

«Jeg frykter at Russland kan gjennomføre sabotasjeaksjoner i Norge» (%) (N=1165/1348).

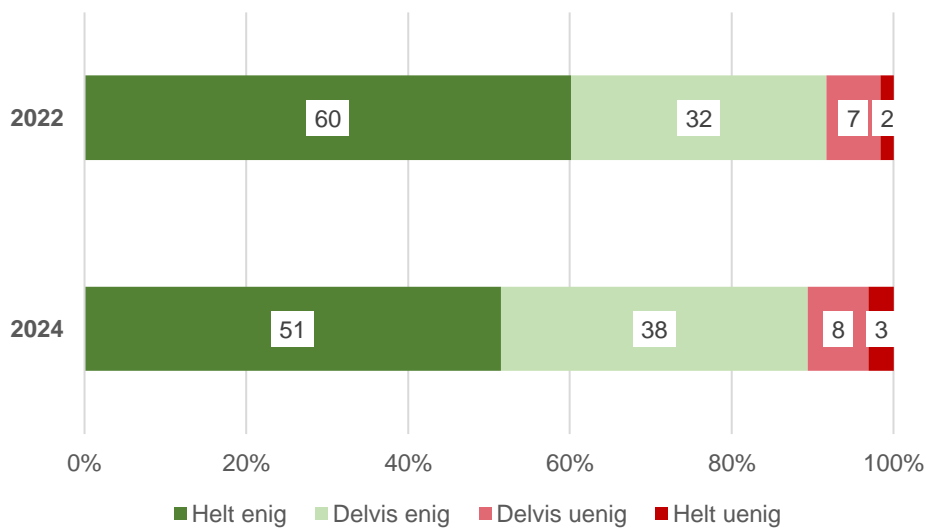
De som svarte 'vet ikke' (6% i 2022; 8% i 2024) er ikke tatt med i figuren.

«Russere har kollektivt ansvar for det som skjer i Ukraina nå» (%) (N=1165/1348).

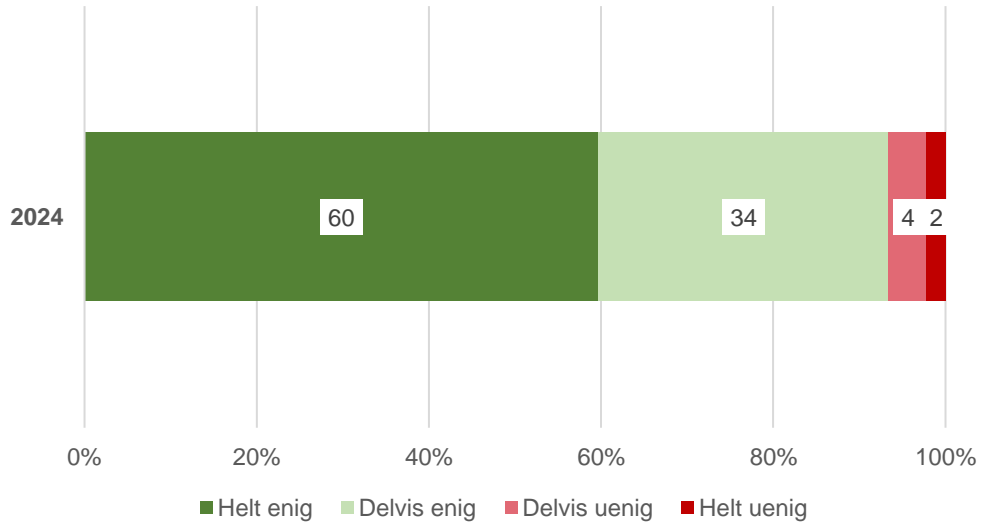
De som svarte 'vet ikke' (4% i 2022; 6% i 2024) er ikke tatt med i figuren.

«Det er viktig å skille mellom det russiske regimet og vanlige russere» (%) (N=1165/1348).

De som svarte 'vet ikke' (2% i 2022; 3% i 2024) er ikke tatt med i figuren.

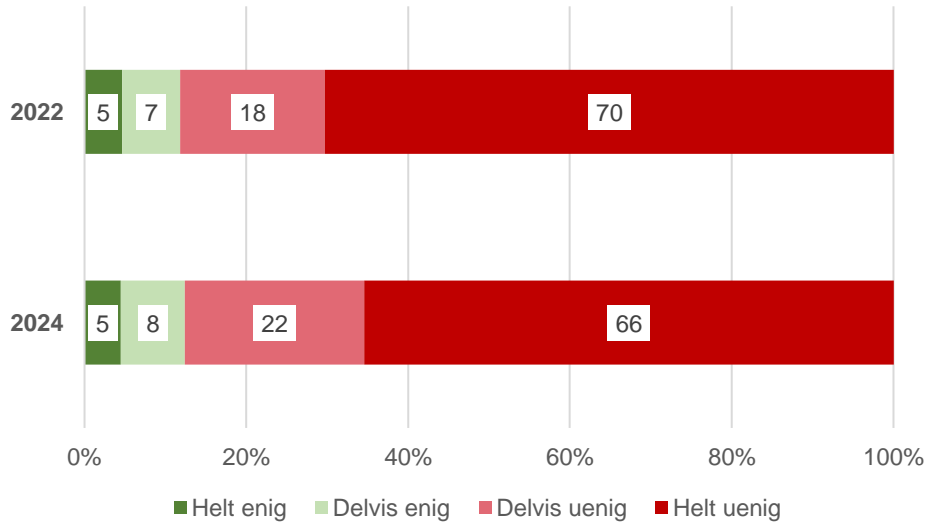
«Dagens Russland utgjør en stor trussel mot verdensfreden» (%) (N=1348).

De som svarte 'vet ikke' (5%) er ikke tatt med i figuren.
Spørsmålet ble ikke stilt i 2022.

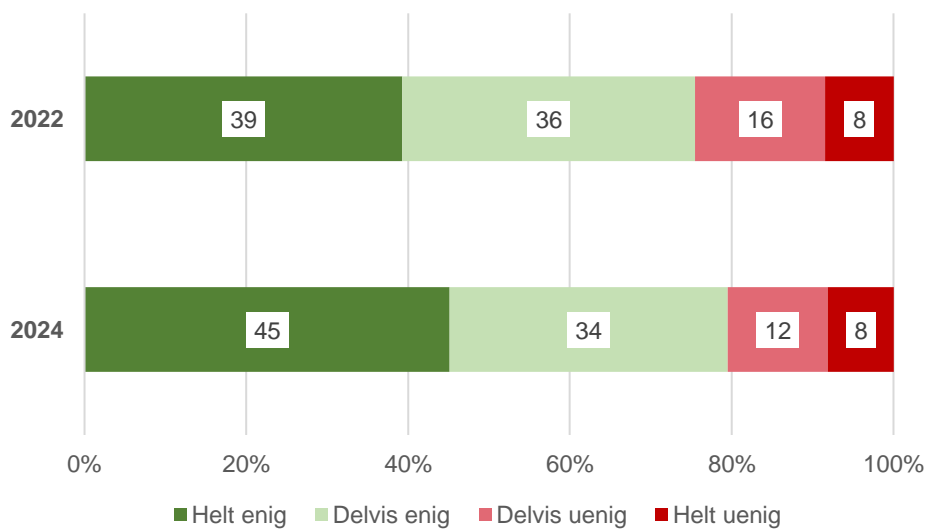
Krigen i Ukraina og følgene av denne

«Norge må slutte å sende våpen til Ukraina» (%) (N=1165/1348).

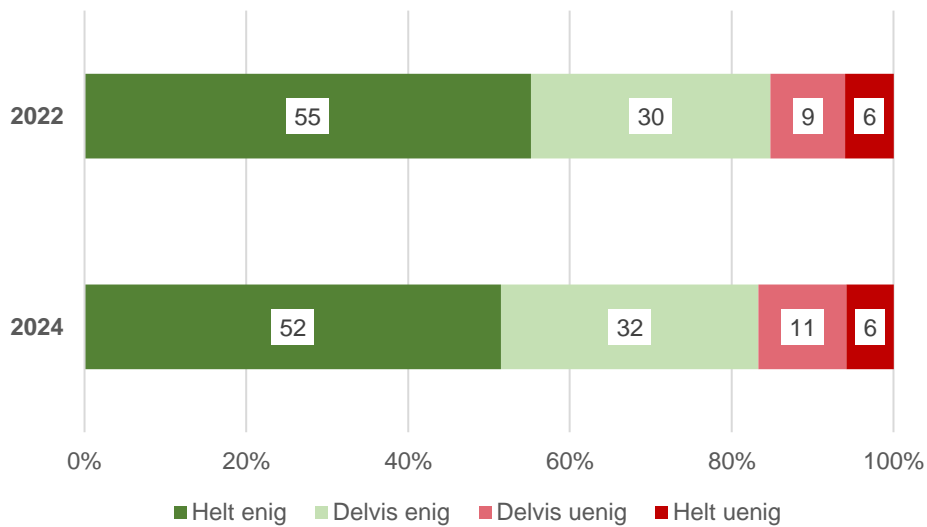
De som svarte 'vet ikke' (8% i 2022; 12% i 2024) er ikke tatt med i figuren.

«Russisk eiendom og andre verdier i vesten bør konfiskeres og brukes til gjenoppbyggingen av Ukraina» (%) (N=1165/1348).

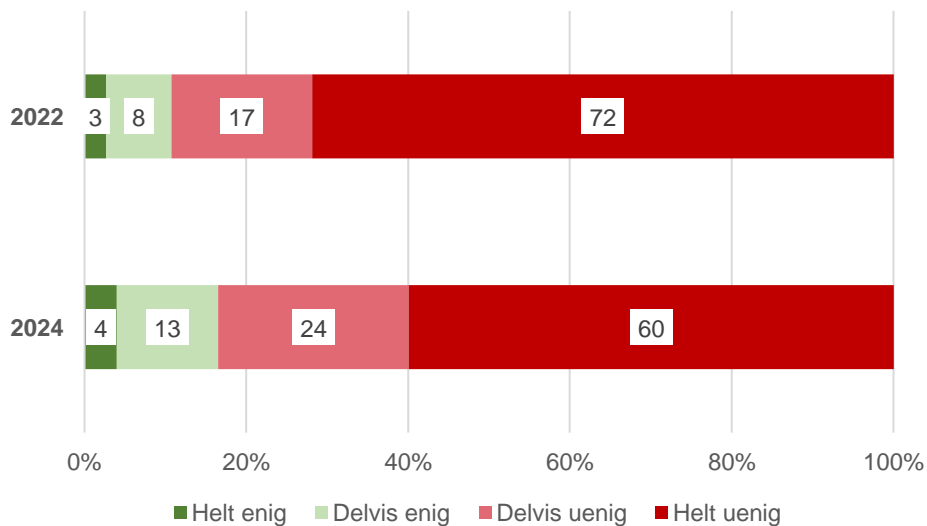
De som svarte 'vet ikke' (18% i 2022; 24% i 2024) er ikke tatt med i figuren.

«Vestlige land bør sende mer våpen til Ukraina» (%) (N=1165/1348).

De som svarte 'vet ikke' (13% i 2022; 17% i 2024) er ikke tatt med i figuren.

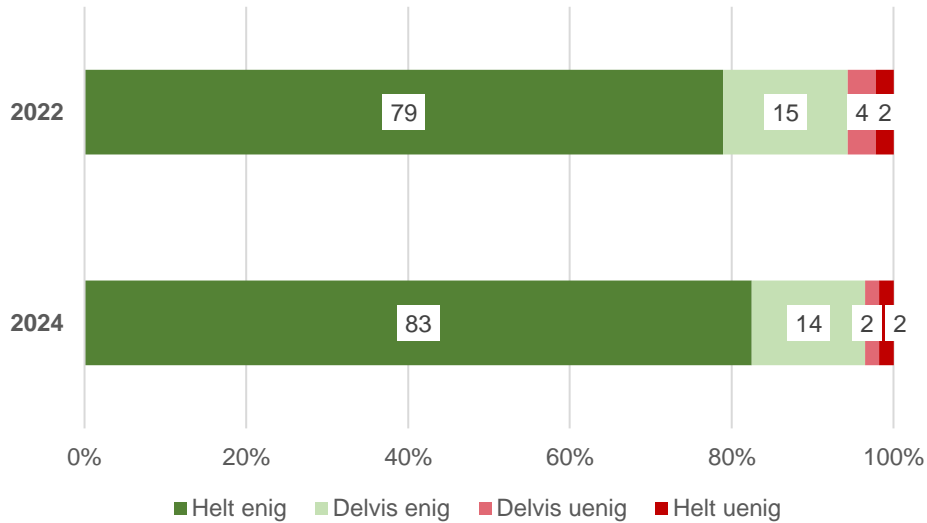
«Ukraina bør avstå områder til Russland for å få en slutt på krigen» (%) (N=1165/1348).

De som svarte 'vet ikke' (10% i 2022; 19% i 2024) er ikke tatt med i figuren.

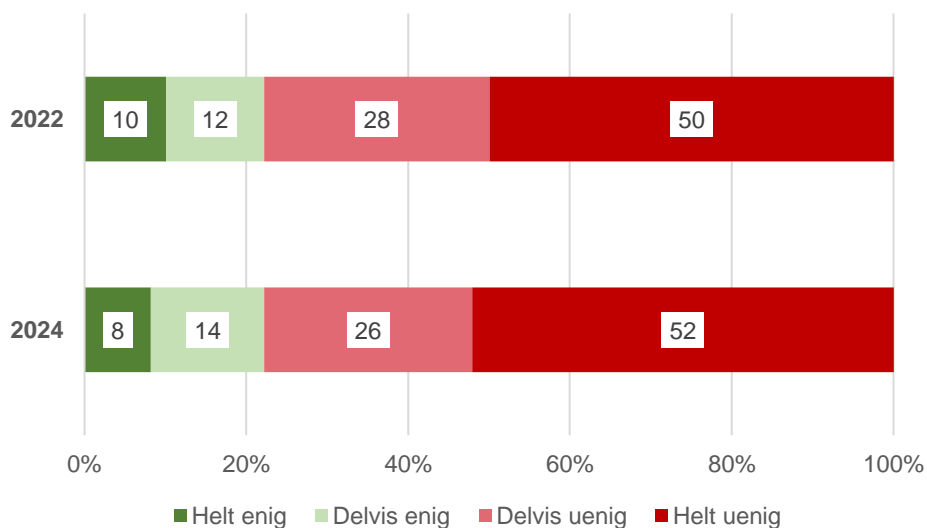
«2022: Det vil være positivt om Finland og Sverige blir med i NATO» (%) (N=1165)

«2024: Det er positivt at Finland og Sverige har blitt med i NATO» (%) (N=1348).

De som svarte 'vet ikke' (9% i 2022; 7% i 2024) er ikke tatt med i figuren.

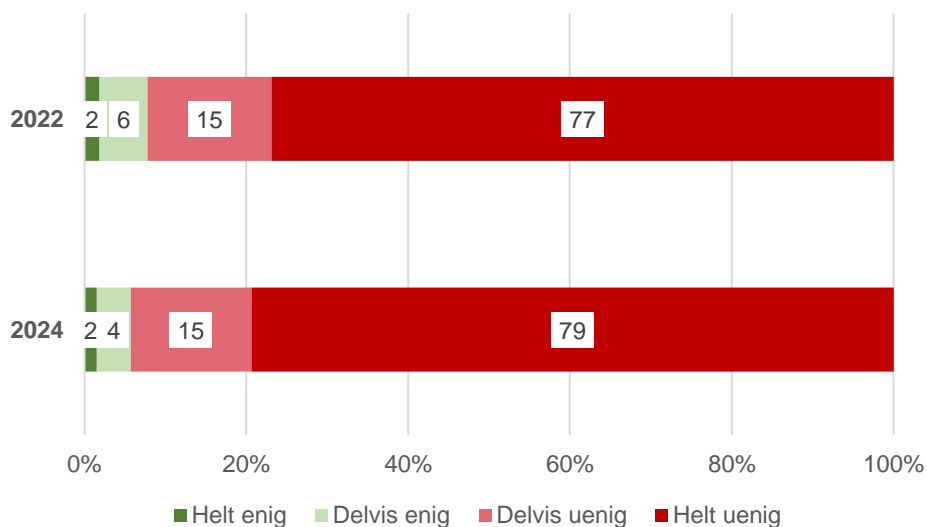
«Ukraina bør ikke bli Nato-medlem» (%) (N=1165/1348).

De som svarte 'vet ikke' (21% i 2022; 23% i 2024) er ikke tatt med i figuren.

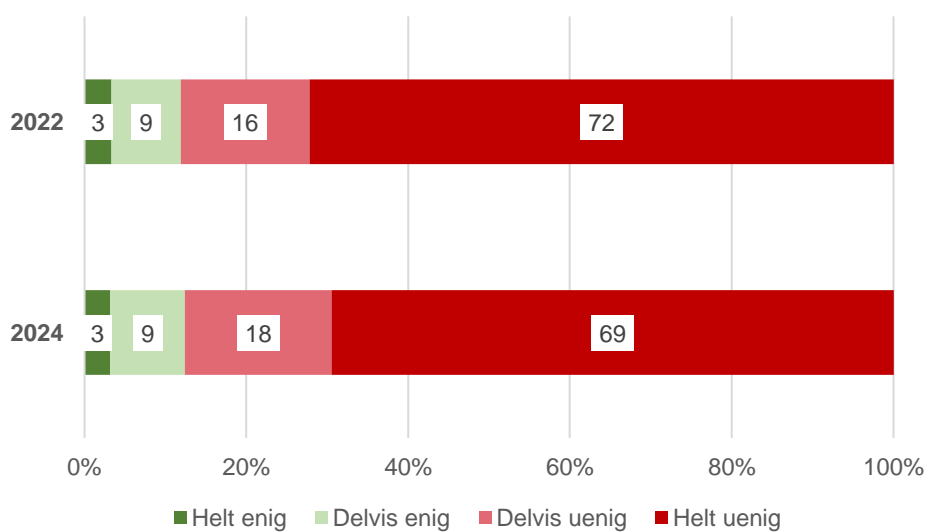
Samsvar med holdningene til det offisielle Russland

«Russland fremmer sunne familieverdier som vi kan lære av her i vesten» (%)
(N=1165/1348).

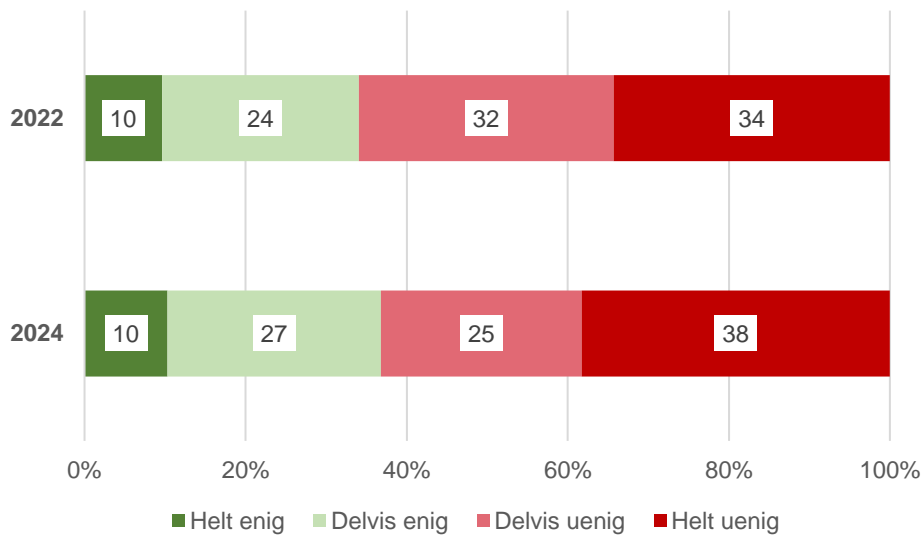
De som svarte 'vet ikke' (16% i 2022; 18% i 2024) er ikke tatt med i figuren.

«Vesten har mye av skylden for at Russland invaderte Ukraina» (%) (N=1165/1348).

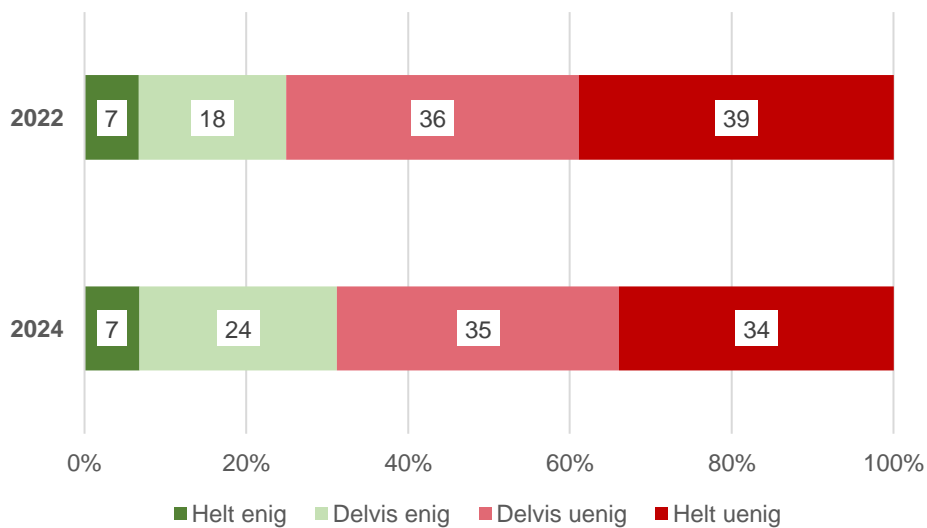
De som svarte 'vet ikke' (11% i 2022; 19% i 2024) er ikke tatt med i figuren.

«Russland har sikkerhetsinteresser som vesten bør ta mer hensyn til» (%) (N=1165/1348).

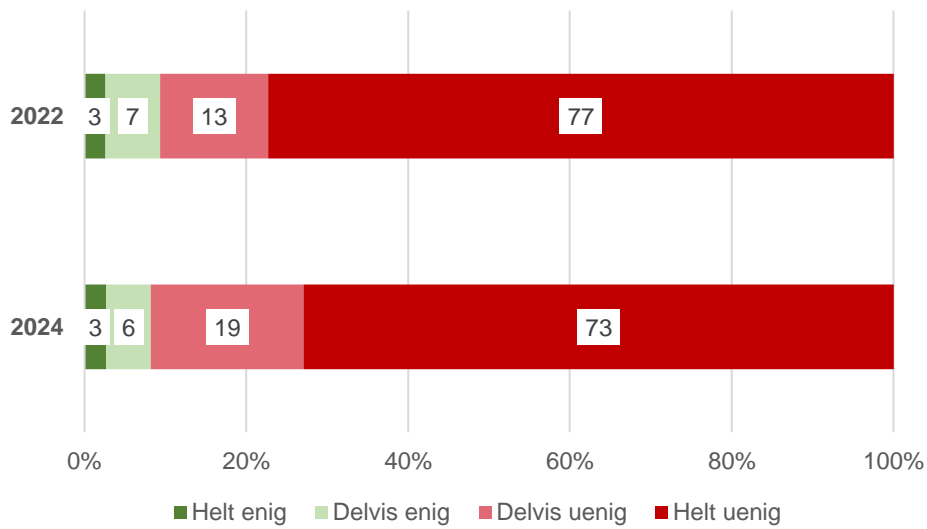
De som svarte 'vet ikke' (26% i 2022; 33% i 2024) er ikke tatt med i figuren.

«USA er verre enn Russland når det gjelder brudd på folkeretten» (%) (N=1165/1348).

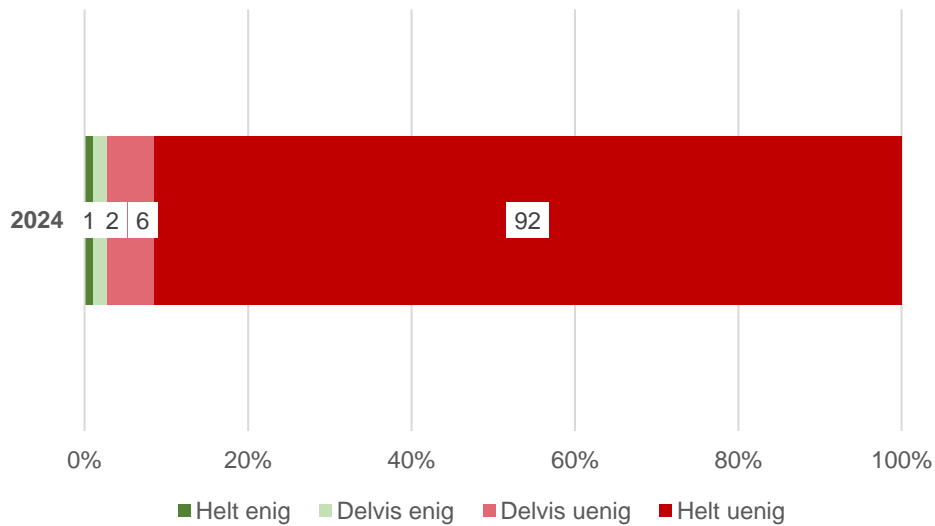
De som svarte 'vet ikke' (23% i 2022; 28% i 2024) er ikke tatt med i figuren.

«Krimhalvøya er rettmessig russisk» (%) (N=1165/1348).

De som svarte 'vet ikke' (23% i 2022; 31% i 2024) er ikke tatt med i figuren.

«Russland hadde legitime grunner til å gå til full krig mot Ukraina i 2022» (%) (N=1348).

De som svarte 'vet ikke' (7%) er ikke tatt med i figuren.
Spørsmålet ble ikke stilt i 2022.

S

Tilknytning til Russland

«Hvor interessert vil du si at du er i Russland og russiske forhold?», i prosent (N=1165/1348).

	2022	2024
Svært interessert	8,3	10,1
Ganske interessert	54,8	44,0
Ganske uinteressert	27,0	29,8
Helt uinteressert	3,9	7,5
Vet ikke / Vanskelig å svare	6,1	8,6
Til sammen	100,0	100,0

«I hvilken grad følger du med på nyheter om Russland?», i prosent (N=1165/1348).

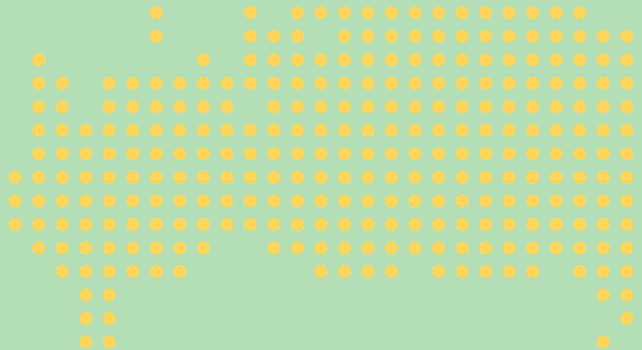
	2022	2024
I stor grad	27,6	20,9
I noen grad	53,9	52,5
I liten grad	16,1	21,2
Ikke i det hele tatt	2,3	4,6
Vet ikke / Vanskelig å svare	0,1	0,8
Til sammen	100,0	100,0

«Har du familie eller venner fra Russland?», i prosent (N=1165/1348).

	2022	2024
Ja, både familie og venner	1,1	0,8
Ja, familie	1,7	1,6
Ja, venner	16,9	13,9
Nei, ingen av delene	80,3	83,8
Til sammen	100,0	100,0

«Har du vært i Russland?», i prosent (N=1165/1348).

	2022	2024
Ja, flere ganger	7,1	5,8
Ja, én gang	12,0	13,5
Nei, aldri	80,9	80,6
Til sammen	100,0	100,0

STORBYUNIVERSITETET
BY- OG REGIONFORSKNINGSINSTITUTTET NIBR

Besøksadresse: Holbergs gate 1, 0170 Oslo

Postadresse: NIBR, OsloMet – storbyuniversitetet,
Postboks 4 St. Olavs plass, 0130 Oslo

Telefon: 67 23 50 00 (sentralbord OsloMet)

NIBR-kortnotat 2024:3

ISSN 2703-8831 (Online)